

Green Deal

Het Landgoedbedrijf

De oorsprong van het initiatief

Het Landgoedbedrijf is een initiatief van vier landgoedeigenaren: Willem de Beaufort, Liesbeth Cremers, Kien van Hövell en Charlotte Rauwenhoff. Zij deelden hun bezorgdheid over:

- de volhoudbaarheid van particuliere landgoederen in een tijd waarin sectoraal overheidshandelen en korte termijn scope steeds meer de overhand kregen;
- de harder wordende scheidslijn tussen het private en het publieke belang, die partijen eerder uit elkaar dreef dan verbond.

Gesteund door een Green Deal met het ministerie van EZ hebben de initiatiefnemers van Het Landgoedbedrijf samen met andere eigenaren en partners zich ingespannen om problemen te ordenen en oplossingen te bieden.

Interviews met bijzondere landgoedeigenaren, landgoedgesprekken met strategische partijen over concrete casussen en een aantal essays maakten duidelijk dat bestaande patronen doorbroken moeten worden. Innovatie op systeemniveau is noodzakelijk. De crises hebben de urgentie voor nieuwe oplossingen hoog op de agenda geplaatst. Bezuinigingen gevolgd door meer ruimte voor eigen initiatief leiden in het hele land tot nieuwe beweging.

Op Landgoed Tongeren, aan de Noordgrens van de Veluwe in gemeente Epe, hebben de eigenaren hard gezocht naar een duurzaam exploitatiemodel. Het landschap van het landgoed wordt gekenmerkt door de overgang van de IJssel naar de Veluwe: van open landbouwgebied naar dichte bossen. Afgelopen decennia beheerden onder meer vier boerderijen dit landschap. Na vele generaties van privaat beheer is het landgoed een groot aantal maatschappelijke functies gaan vervullen. Vooral de natuurwaarden zijn de afgelopen decennia met diverse wet- en regelgeving vastgelegd.

De eigenaren willen deze waarden behouden en zochten daarvoor een gezond exploitatiemodel. Kern van hun oplossing lag in de beëindiging van de huidige vier landbouwbedrijven en het creëren van één nieuw biologisch landbouwbedrijf met een levensvatbare grootte. Ondanks de vele voordelen van dit exploitatiemodel hebben de eigenaren, zelfs met medewerking van overheden, heel veel moeite gehad om de plannen uit te leggen. De wet- en regelgeving stond deze passende oplossing niet toe omdat het totale plan op sectorale onderdelen beoordeeld werd. Daardoor kon de meerwaarde voor het geheel, voor alle functies en betrokken partijen, niet tot zijn recht komen. Gelukkig hebben de nieuwe tijden er inmiddels toe geleid dat overheden en betrokken partijen ruimte hebben gezocht in maatwerk en het plan wordt momenteel verder uitgewerkt.

Green Deal

Het Landgoedbedrijf

Het Landgoedbedrijf

Particuliere landgoederen zijn veerkrachtige ondernemingen. Ze worden gekenmerkt door hun integrale, bij voorkeur zelfredzame en vaak circulaire werkwijze. Veel eigenaren voeren al generaties lang de regie, zijn geworteld in hun omgeving en bieden continuïteit. Deze werkwijze is kenmerkend voor particuliere landgoederen en leidt tot veel maatschappelijke waarden.

Die waarden zijn zowel materieel als immaterieel van aard. Monumentale gebouwen en landerijen vertellen een lange historie en hebben esthetische, cultuurhistorische, ecologische en emotionele waarden, voor de eigenaren en voor de regio. Gebouwen, land en water leveren inkomsten uit pacht, trekken bezoekers en leveren vele vruchten en andere opbrengsten.

Door de immateriële en materiële waarden die landgoederen creëren kun je stellen dat particuliere landgoederen maatschappelijke ondernemingen zijn. Juist nu zijn er daarom veel kansen voor nieuwe (business)proposities, gebaseerd op deze waarden. De grootste kansen liggen in nieuwe samenwerkingen die voor alle betrokken partijen voordelen opleveren in de vorm van diensten, goederen en/of euro's.

Overheden kunnen deze ontwikkelingen ruimte geven en stimuleren. In het verleden is door de overheden steeds een duidelijke scheidslijn aangebracht tussen het publieke en het

private domein. Op landgoederen heeft zich een ander fenomeen voorgedaan, namelijk dat organisch tot stand gekomen, private investeringen gaandeweg publieke waarde hebben gekregen, met een wettelijk beschermingsregiem met bijpassende subsidiestromen als gevolg. De duurzame instandhouding van veel landgoederen is onder druk komen te staan door een overmaat aan regels die de toepassing van creatieve oplossingen en innovatie in de weg staat en door het opdrogen van overheidssubsidies en andere geldstromen.

Wie in deze tijd voorbij het punt van bezuinigen wil komen, zal daarom moeten omzien naar nieuwe vormen van ondernemerschap, passend in deze eeuw. Kansrijke vormen van nieuwe business modellen tekenen zich voor landgoederen af via waarde transacties (niet alleen financieel maar ook via ruilen, delen en creëren van waarden) en door coöperatief met de omgeving of regio te opereren, zoekend naar gemeenschappelijke oplossingen en naar vormen van voordelen voor alle betrokkenen.

Deze nieuwe vorm van maatschappelijk ondernemerschap wordt nu door vele landgoederen, overheden en andere organisaties verder uitgewerkt en toegepast. Het is belangrijk om de kennis, ervaringen, mislukkingen en successen met elkaar te blijven delen.

Green Deal

Het Landgoedbedrijf

Toekomst van Het Landgoedbedrijf

In Het Landgoedbedrijf heeft de initiatiefgroep samen met andere landgoedeigenaren, overheden en andere organisaties gewerkt aan het wegnemen van obstakels en het benutten van kansen. Daarvoor zijn soms nieuwe structuren, instrumenten of strategieën nodig. Centraal staat de relatie tussen de binnen- en buitenkant van landgoederen. In deze netwerksamenleving zijn er kansen voor nieuwe vormen van samenwerking en waardentransacties en synergie.

Het tijdens de Green Deal ontwikkelde Landgoedvenster en de Masterclass kunnen landgoedeigenaren helpen op zichzelf te reflecteren en stellen hen daardoor in staat blinde vlekken of potentiële kansen te identificeren. Naast het vergaren van inzicht is kennis delen een belangrijke trigger om tot innovatie te komen. De in het kader van de Green Deal gehouden interviews met verschillende landgoederen en de verslagen van de landgoedgesprekken leiden tot beter inzicht in de werkwijzen van particuliere landgoederen en bieden inspiratie voor eigenaren, overheden en andere partijen om nieuwe kansen aan te grijpen die passen bij deze tijd.

Vervolg van het gedachtengoed

Een particulier landgoed levert veel waarde, voor eigenaren, omgeving en maatschappij. Een landgoed vitaal beheren is voor ieder die daarmee te maken heeft een uitdaging. De activiteiten binnen en buiten de Green Deal, door de initiatiefgroep, vele andere eigenaren en andere partijen laten zien dat er veel kansen zijn, maar die vragen wel een fundamenteel andere houding, andere instrumenten en strategieën, dan we tot nu toe gewend zijn.

Door kennis, ervaringen en innovaties te delen in een goed netwerk kunnen landgoederen vitaal blijven en zichzelf verder blijven versterken. De initiatiefgroep is blij dat de FPG de verantwoordelijkheid voor het initiatief wil overnemen en continueren. Onder de vleugels van de FPG zal het gedachtengoed in de vorm een denktank een vervolg kunnen krijgen, de initiatiefgroep ziet met interesse uit naar de verdere uitwerking en implementatie hiervan. De FPG nodigt overheden uit om hieraan actief bij te dragen.

De denktank zal samen met bestaande en nieuwe partners zoeken naar oplossingen en creatieve concepten die passen bij de samenleving van de 21ste eeuw. Via bijvoorbeeld denktanksessies, Masterclasses, excursies en/of een digitaal platform voor informatie-uitwisseling en discussie nodigt de denktank landgoedeigenaren en onze huidige en nieuwe partners

Green Deal

Het Landgoedbedrijf

uit om nieuwe initiatieven te bedenken, op te zetten of de ruimte te creëren die nodig is om ze te ontwikkelen. Thema's die zich daar direct voor lenen zijn onder andere krimp en biomassa. Het is belangrijk dat de denktank een context creëert waarbij potentiële partners uitgedaagd worden om te participeren en dat de initiatieven eigenaren, partners en maatschappij voordelen bieden.

Nieuwe initiatieven kunnen alleen ontstaan als u als landgoedeigenaar, ondernemer, ambtenaar of als burger en klant zich daarvoor wil inzetten. De FPG en de initiatiefgroep zullen zich in blijven zetten om bij te dragen aan deze initiatieven en dagen u uit om de stappen naar duurzaam particulier grondbezit in de 21ste eeuw te blijven maken.

De FPG wil samen met overheden en andere partijen blijven voortbouwen aan het besef dat florerende particuliere landgoederen een groot maatschappelijk belang vertegenwoordigen waarvan iedereen nog lang de vruchten zal kunnen plukken.

